Eildert Mulder
Anders Breivik is niet alleen.
Meinema, Zoetermeer, 2012.
ISBN: 978 90 211 4324 8
111 p.

‘Ook bij een overstromend riool kun je de andere kant opkijken, de stank blijft hetzelfde.’ Dat is wat Eildert Mulder wil duidelijk maken met zijn boek over Anders Breivik, de man die op 22 juli 2011 77 in Noorwegen 77 mensen vermoordde. Want na aanslagen van extremistische moslims staan de kranten vol van analyses van de islam. Na de aanslagen van Anders Breivik blijft het echter stil. Mulder legt de vinger op de zere plek, dat het westen eigenlijk geen raad weet met iemand als Breivik. Er is wel veel over hem gepsychologiseerd, er is geprobeerd hem ontoerekenigsvatbaar te verklaren, hij wordt als gestoorde eenling gezien, maar bijna niemand heeft zijn manifest, waarin hij zijn ideologie uiteenzet, nauwekeurig geanalyseerd. Mulder heeft dat wel gedaan en zijn conclusie is schokkend; het manifest is een samenhangend verhaal, dat niet op zichzelf staat. Net doen of het er niet is, doet deze ideologie niet verdwijnen....
Mulder analyseert heel gedetailleerd wat Breivik in 1500 bladzijden uiteenzet. Hij trekt een aantal conclusies. Enerzijds laat Mulder zien dat de islamofobische ‘conservatieve’ ideologie van Breivik geen incident is. Zijn gedachtegoed is in Europa wijd verbreid in kringen die zich tegen linkse ideologieën verzetten. Hij gaat de verschillende aspecten van Breiviks visie langs, zoals zijn stelling dat de EU Europa uitlevert aan de islam, het gevaar van de ‘multiculturalistische elite’, zijn voorkeur voor een ‘kruisvaarderspaus’ en zijn statement dat je elke moslim moet wantrouwen. Het trof mij hoeveel gedachtegoed van Breivik helemaal niet zo uitzonderlijk is. Veel van zijn uitspraken hoor ik in een andere context om mij heen ook regelmatig. Het grote verschil tussen Breivik en anderen is, dat hij de daad bij het woord heeft gevoegd en daarmee en misschien wat etremere component is van deze ideologie. Daarmee kunnen we het ons volgens Mulder echter nog niet veroorloven net te doen alsof deze vorm van denken niet bestaat. “Breivik is niet alleen.” In plaats van in verlegenheid de andere kant op te kijken zullen we het kwaad recht in de ogen moeten kijken en aanpakken.
Mulder hoopt daarom dat – mede door dit boek – islamofoben en multiculturalisten elkaar in de ogen gaan kijken en nader tot elkaar komen. Elke vorm van extremisme is gevaarlijk of het nu uit islamitische hoek komt of uit islamofobe hoek.
Het boek van Mulder is een uitzondering. Er is relatief weinig over Utoya geschreven. Ik heb toch het gevoel dat Breivik en de gedachten die hij vertegenwoordigt niet echt serieus genomen worden door het westen. Omdat het ons ongemakkelijk een spiegel voorhoudt van een Europese identiteit die we liever vergeten en verdringen. Namelijk, niet de identiteit van de bejubelde joods-christelijke-hellenistische beschaving, maar de cultuur van extreme haat, burgeroorlogen en genocide (blz. 120), die onze zogenaamd verlichte geschiedenis ook kent. Daarom is Mulder’s boek een must. Wegkijken helpt niet, de stank blijft.